

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 червня 2007 р. № 832 «Про затвердження Порядку здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності та критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності». — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: // www.rada.gov.ua

Дем'янчук С.А.
студентка 5 курсу ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

РОЛЬ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ ЯК ОСНОВНОЇ КАТЕГОРІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАТИСТИКИ У ЗДІЙСНЕННІ КОНТРОЛЮ ЗА СТАНОМ ЕКОНОМІКИ

Система національних рахунків — макростатистична модель сучасної ринкової економіки. На основі цієї моделі можна досліджувати основні закономірності розвитку національної економіки загалом, окремих її секторів і галузей. Інформаційні можливості СНР дозволяють аналізувати практично всі основні економічні процеси та їх результати, оцінювати структуру економіки, її результативність, а також виявляти внесок кожного сектору, галузі в загальний розвиток.

Комплексне оцінювання ефективності економіки має забезпечуватися розгорнутою системою як узагальнюючих, так і спеціальних показників, за якими оцінюється ефект і результат від розвитку економіки в цілому. Таке оцінювання дозволяє своєчасно виявити слабкі сторони та ймовірні загрози для національної економіки з боку різноманітних факторів, а, отже, розробити ефективні методи усунення таких загроз і запобігання кризової ситуації.

Мета дослідження полягає у виявленні впливу ефективності економіки та обсягу ресурсів на динаміку ефекту.

Методи: для дослідження у роботі було використано метод індексного факторного аналізу. Як ефект (інтенсивний показник), виступають такі показники: ВВП, валовий національний дохід, валовий наявний дохід, оплата праці найманих працівників. Як ресурси (екстенсивний показник) — проміжне споживання, кількість зайнятих, чисельність населення.

Результати дослідження: Система національних рахунків (СНР) — це сукупність показників опису найважливіших процесів і явищ економіки: виробництва, доходів, споживання, нагромадження капіталу та фінансів. Цей стандарт основоположний для більшості країн світу в кількісній характеристиці

стану економіки, моніторингу, контролю та прогнозування її розвитку. В Україні, відповідно до Стратегії розвитку державної статистики на період до 2017 року, передбачено запровадження оновленого міжнародного стандарту системи національних рахунків 2008 року. Тому, на сьогодні, у практиці складання національних рахунків України враховано нові версії міжнародного стандарту СНР-2008 та європейського стандарту ESA-2010.

Відповідно до Системи національних рахунків включені такі основні макроекономічні показники: дефіцит державного бюджету, обслуговування та погашення державного боргу, обсяг валового внутрішнього продукту (ВВП), обсяг експорту та імпорту товарів і послуг.

Для дослідження динаміки основних макроекономічних показників було використано дані Державної служби статистики України за 2011–2015 роки. На основі показників динаміки можна розрахувати вплив ефективності економіки та обсягу ресурсів на виявлений приріст.

Ефективність економіки варто розрахувати як відношення ВВП до проміжного споживання: $E = \frac{\text{ВВП}}{\text{ПС}}$. Ресурсом виступатиме проміжне споживання.

Абсолютний вплив на динаміку ВВП рівня ефективності та ресурсів визначаються за такими формулами:

- за рахунок інтенсивного фактору:

$$\Delta P B B_E = (E_1 - E_0) \cdot P_1 = (I_E - I) \cdot I_P \cdot \text{ВВП}_0;$$

- за рахунок екстенсивного фактору:

$$B B B_E = (P_1 - P_0) \cdot E_0 = (I_P - I) \cdot I_P \cdot \text{ВВП}_0.$$

Відносний вплив на динаміку ВВП рівня ефективності та ресурсів розраховується у такий спосіб:

- за рахунок інтенсивного фактору:

$$\Delta' B B B_E = (I_E - 1) \cdot I_P \cdot 100 \%;$$

- за рахунок екстенсивного фактору:

$$\Delta' B B B_P = (I_P - 1) \cdot 100 \%.$$

Для того, щоб ефективність економіки підвищувалась, необхідне підвищувати значення інтенсивного фактору — в даному випадку це ВВП, валовий національний дохід, валовий наявний дохід, оплата праці найманих працівників. На жаль, протягом досліджуваного періоду спостерігались зміни ефективності лише за рахунок екстенсивного фактора, тобто кількісного. Наприклад, логічно, що ВВП на душу населення зростає, якщо при цьому

зменшиться кількість самого населення. Отже, зростання відбулося не за рахунок оптимізації виробництва чи підвищення продуктивності, що виступають інтенсивними факторами впливу.

Висновок: На основі моделі СНР можна досліджувати основні закономірності розвитку національної економіки загалом, окремих її секторів і галузей. Комплексне оцінювання ефективності економіки має забезпечуватися розгнаною системою як узагальнюючих, так і спеціальних показників, за якими оцінюється ефект і результат від розвитку економіки в цілому.

Використовуючи метод індексного факторного аналізу, можна визначити вплив інтенсивних та екстенсивних факторів на зміну таких макроекономічних показників: валовий внутрішній продукт, валовий національний дохід, валовий наявний дохід, оплата праці. Після здійснення розрахунків можна побачити, в якій мірі на ці показники впливають інтенсивний та екстенсивний фактори і зрозуміти, що для покращення економічної ситуації потрібно не змінювати обсяги ресурсів, а впливати на ефективність. Тоді економіка країни піде шляхом інтенсивного розвитку.

Список використаних джерел

1. Статистичний бюлетень «Національні рахунки України за 2011 рік». — К.: Державна служба статистики України.
2. Статистичний бюлетень «Національні рахунки України за 2012 рік». — К.: Державна служба статистики України.
3. Статистичний бюлетень «Національні рахунки України за 2013 рік». — К.: Державна служба статистики України.
4. Статистичний бюлетень «Національні рахунки України за 2014 рік». — К.: Державна служба статистики України.
5. Статистичний бюлетень «Національні рахунки України за 2015 рік». — К.: Державна служба статистики України.
6. Економічна статистика: підручник: у 2 ч. — Ч. 1. Макроекономічна статистика / за наук. ред. чл.-кор. НАНУ І.Г. Манцура. — К.: КНЕУ, 2013. — 325 с.
7. «Статистична оцінка економічної привабливості України в умовах Євроінтеграції», стаття. Копчикова І.В, Онофрійчук О. В. [Посилання]: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/eko/07nov2014/45.pdf>
8. [Електронний ресурс]: <https://ukrstat.org>.
9. [Електронний ресурс]: <http://library.if.ua/book/46/3219.html>